

คม 101 หลักเคมี 1

ปีการศึกษา 1-2561

บทที่ 4 พันธะเคมี_Part II

หัวข้อ

1. บทนำ	4. พันธะโลหะ
2. พันธะไอออนิก	5. พันธะไฮโดรเจน
3. พันธะโคเวเลนต์	6. สรุป

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร. เพชรลดา กันหาดี

http://www.chemistry.mju.ac.th/wtms_document.aspx?bID=4114

พันธะเคมี

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- **ทฤษฎี VSEPR (Valence Shell Electron Pair Repulsion)**
  - โมเลกุลโคเวเลนต์จะมีรูปร่างอย่างไรนั้น ทฤษฎีที่ง่ายและใช้ได้ผลดีในการอธิบาย ได้แก่ ทฤษฎี VSEPR
  - ทฤษฎี VSEPR → ทฤษฎีการผลักกันของคู่อิเล็กตรอนวงนอกสุด มีสมมุติฐานดังนี้
    - (1) valence e⁻ คู่สร้างพันธะ เรียกว่า bonding pair → มีได้ทั้ง single bond และ multiple bond
    - (2) valence e⁻ คูโดดเดี่ยว (ไม่สร้างพันธะ) เรียกว่า nonbonding pair หรือ lone pair
    - (3) bonding pair และ lone pair รอบอะตอมใดๆ ในโมเลกุลเป็นกลุ่มหมอกอิเล็กตรอนที่มีประจุลบ → ต้องพยายามอยู่ห่างกันให้มากที่สุดเพื่อให้มีแรงผลักรหว่างคู่อิเล็กตรอนน้อยที่สุด → โมเลกุลเสถียรที่สุด
    - (4) lone pair ครอบครองที่ว่างและมีแรงผลักรมากกว่า bonding pair
    - (5) bonding pair ที่เป็น multiple bond ครอบครองที่ว่างและมีแรงผลักรมากกว่า single bond
  - นั่นคือ เมื่อเปรียบเทียบแรงผลักรระหว่างคู่อิเล็กตรอนชนิดต่างๆ จะได้ว่า

$$\text{lone pair—lone pair} > \text{lone pair—bonding pair} > \text{bonding pair—bonding pair}$$

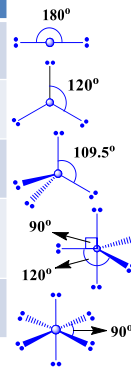
3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- ทฤษฎี VSEPR (ต่อ)

- โมเลกุลที่มีเพียงอิเล็กตรอนคู่พันธะ (bonding pair)

แรงผลักระหว่างอิเล็กตรอนคู่พันธะรอบอะตอมกลาง เพื่อให้ได้โครงสร้างเสถียรที่สุดตามทฤษฎี VSEPR สรุปรูปร่างโมเลกุลได้ดังนี้

จำนวนคู่อิเล็กตรอน e^-	รูปร่างโมเลกุล	มุมพันธะ	ตัวอย่าง
2	เส้นตรง (linear)	180°	BeF_2
3	สามเหลี่ยมแบนราบ (trigonal planar)	120°	BF_3
4	ทรงสี่หน้า (tetrahedral)	109.5°	CH_4
5	พีระมิดคู่ฐานสามเหลี่ยม (trigonal bipyramidal)	$90^\circ, 120^\circ$	PCl_5
6	ทรงแปดหน้า (octahedral)	90°	SF_6

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1 อ.ดร. เพชรลดา กันหาดี

27

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

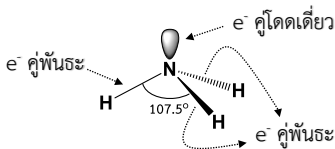
- ทฤษฎี VSEPR (ต่อ)

- โมเลกุลที่มีทั้งอิเล็กตรอนคู่พันธะ (bonding pair) และอิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยว (lone pair)

- แรงผลักระหว่างอิเล็กตรอนคู่พันธะและอิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยวจะไม่เท่ากัน → รูปร่างโมเลกุลจะขึ้นอยู่กับจำนวนคู่อิเล็กตรอนคู่พันธะ และ อิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยว ในโครงสร้าง

- พิจารณาโมเลกุล NH_3 → ตาม Lewis structure จะประกอบด้วย อิเล็กตรอนคู่พันธะ N-H จำนวน 3 คู่ และคู่อิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยวบนอะตอม N 1 คู่

จากทฤษฎี VSEPR → แรงผลักระหว่างอิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยวจะมากกว่าคู่อิเล็กตรอนคู่พันธะ จึงกดให้มุมพันธะ H-N-H จมลงจาก 109.5° เหลือเพียง 107.5° และมีโครงสร้างเป็น พีระมิดคู่ฐานสามเหลี่ยม (trigonal pyramidal) (อะตอม N อยู่บนยอดพีระมิด)

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1 อ.ดร. เพชรลดา กันหาดี

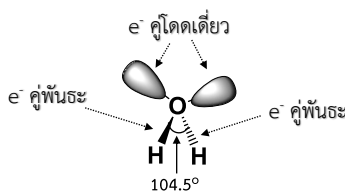
28

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- โมเลกุลที่มีทั้งอิเล็กตรอนคู่พันธะ (bonding pair) และอิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยว (lone pair)

- ถ้าพิจารณาโมเลกุล H_2O → ตาม Lewis structure จะประกอบด้วย อิเล็กตรอนคู่พันธะ O-H จำนวน 2 คู่ e^- และ คูโดดเดี่ยวบนอะตอม O 2 คู่

ตามทฤษฎี VSEPR → ทั้ง 4 คู่ e^- จะจัดเรียงรอบอะตอม O แต่เนื่องจากอิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยว 2 คู่ → เกิดแรงผลักรันอย่างมากและผลักอิเล็กตรอนคู่พันธะ ทำให้มุมพันธะ H-O-H งุ่มลง (และแคบกว่ามุมพันธะใน NH_3) จาก 109.5° เหลือเพียง 104.5° ทำให้ H_2O มีโครงสร้างเป็น มุมงอ (bent)

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- โมเลกุลที่มีทั้งอิเล็กตรอนคู่พันธะ (bonding pair) และอิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยว (lone pair)

- ถ้าให้สูตรทั่วไปของโมเลกุลเป็น AX_mE_n โดยที่

A = อะตอมกลาง

X = อะตอมที่สร้างพันธะกับอะตอมกลาง

m = จำนวนคู่อิเล็กตรอนที่สร้างพันธะกับอะตอมกลาง

E = อิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยว (lone pair e^-)

n = จำนวนอิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยว

- ดังนั้น โมเลกุลที่ไม่มี lone pair e^- → สูตรทั่วไปจะเป็น AX_mE_0 (หรือ AX_m)

- สำหรับโมเลกุลที่มีสูตร AX_mE_n โดยค่า m, n หลากหลาย → รูปร่างจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับแรงผลักระหว่างอิเล็กตรอนคูโดดเดี่ยวและอิเล็กตรอนคู่พันธะ สรุปดังตารางต่อไปนี้

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

รูปร่างโมเลกุลแบบต่างๆ ตามทฤษฎี VSEPR

สูตรทั่วไป	รูปร่างโมเลกุล	ตัวอย่าง
AX_2	 เส้นตรง (linear)	BeF_2 , CO_2 , $HgCl_2$
AX_3	 สามเหลี่ยมแบนราบ (trigonal planar)	BF_3 , $AlCl_3$
AX_2E	 มุมงอ (bent)	SO_2 , $SnCl_2$

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

สูตรทั่วไป	รูปร่างโมเลกุล	ตัวอย่าง
AX_4	 ทรงสี่หน้า (tetrahedral)	CH_4
AX_3E	 พีระมิดฐานสามเหลี่ยม (trigonal pyramidal)	NH_3
AX_2E_2	 มุมงอ (bent)	H_2O

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

สูตรทั่วไป	รูปร่างโมเลกุล	ตัวอย่าง
AX_5	 trigonal bipyramidal	PCl_5
AX_4E	 รูปกระดานหก (See-saw)	$SF_4, TeCl_4$
AX_3E_2	 รูปตัวที (T-shape)	ClF_3
AX_2E_3	 เส้นตรง (linear)	XeF_2, I_3^-

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

33

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

สูตรทั่วไป	รูปร่างโมเลกุล	ตัวอย่าง
AX_6	 ทรงแปดหน้า (octahedral)	SF_6
AX_5E	 พีระมิดฐานสี่เหลี่ยม (square pyramidal)	BrF_5
AX_4E_2	 สี่เหลี่ยมแบนราบ (square planar)	XeF_4, ICl_4^-

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

34

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

➤ ตัวอย่างการทำนายรูปร่างโมเลกุลโดยใช้ทฤษฎี VSEPR

จงใช้หลัก VSEPR ทำนายรูปร่างของโมเลกุล (ก) SF_4 (ข) ICl_4^-

วิธีทำ (ก) SF_4

อะตอมกลาง คือ S มีจำนวน valence electron = 6 e^-

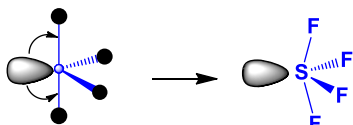
จำนวน e^- ของอะตอม F ที่มาร่วมสร้างพันธะ = 1 x 4 อะตอม = 4 e^-

รวม จำนวนอิเล็กตรอน = 10 e^-

ดังนั้น จำนวนอิเล็กตรอนที่ใช้สร้างพันธะ = 8 e^- (4 คู่)

อะตอมกลางจะเหลืออิเล็กตรอนที่ไม่ใช่เกิดพันธะ = 2 e^- (1 คู่)

ดังนั้น $SF_4 = AX_4E \rightarrow$ รูปร่างเป็น กระดานหก (seesaw) เนื่องจาก e^- คู่โดดเดี่ยว 1 คู่ จะอยู่ในแนวระนาบ (มีบริเวณกว้างกว่าแนวตั้ง) และจะผลักให้ e^- คู่สร้างพันธะมีมุมพันธะ แคบลง

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

35

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

➤ ตัวอย่างการทำนายรูปร่างโมเลกุลโดยใช้ทฤษฎี VSEPR

วิธีทำ (ข) ICl_4^-

อะตอมกลาง คือ I มีจำนวน valence electron = 7 e^-

จำนวน e^- ของอะตอม Cl ที่มาร่วมสร้างพันธะ = 1 x 4 อะตอม = 4 e^-

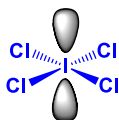
จำนวน e^- จากประจุ = 1 e^-

รวม จำนวนอิเล็กตรอน = 12 e^-

ดังนั้น จำนวนอิเล็กตรอนที่ใช้สร้างพันธะ = 8 e^- (4 คู่)

อะตอมกลางจะเหลืออิเล็กตรอนที่ไม่ใช่เกิดพันธะ = 4 e^- (2 คู่)

ดังนั้น $ICl_4^- = AX_4E_2 \rightarrow$ รูปร่างโมเลกุลเป็น สี่เหลี่ยมแบนราบ (square planar) โดย e^- คู่โดดเดี่ยว 2 คู่ จะอยู่แนวตั้งและตรงข้ามกัน เพื่อให้เกิดแรงผลัคน้อยที่สุด

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

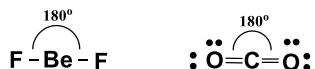
36

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- โมเลกุลที่อะตอมกลางเกิด multiple bonds

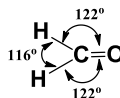
- multiple bond จัดเป็นกลุ่มหมอกหนึ่งกลุ่มเหมือน single bond → ไม่มีผลต่อรูปร่างโมเลกุล

ตัวอย่างเช่น BeF_2 และ CO_2 → linear

- แต่ multiple bond มีความหนาแน่นของกลุ่มหมอก e^- มากกว่า single bond → มีผลต่อมุมพันธะ ถ้ามี multiple bond และ single bond อยู่ในโมเลกุลเดียวกัน

ตัวอย่างเช่น H_2CO (formaldehyde)

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- ทฤษฎีพันธะเวเลนซ์ (Valence Bond Theory, VBT)

- เป็นทฤษฎีเก่าแก่ เกิดมาก่อนทฤษฎีออร์บิทัลเชิงโมเลกุล (MOT)

- Lewis structure และ ทฤษฎี VSEPR ให้ข้อมูลรูปร่างโมเลกุลและการกระจายของ e^- ในโมเลกุล

แต่ ไม่ได้อธิบายว่า - เหตุใดจึงเกิดพันธะ

- e^- ถูกใช้ร่วมกันใน covalent bond อย่างไร

- ทฤษฎี VBT นี้ เสนอโดย Linus Pauling และ J.C. Slater เพื่ออธิบายพันธะโคเวเลนต์ โดยกล่าวว่า

- เมื่ออะตอมเข้ามาใกล้กัน ออร์บิทัลของอะตอมที่มีอิเล็กตรอนเดี่ยวจะมาซ้อนเหลื่อมกัน โดย

อิเล็กตรอนเดี่ยวจะเข้าคู่และสปินตรงข้ามกันเพื่อสร้างเป็นพันธะโคเวเลนต์

- ออร์บิทัลของอะตอมที่ซ้อนเหลื่อมกันได้มาก พันธะที่ได้จะยิ่งเสถียรขึ้น

- พันธะเดี่ยวเกิดจากการซ้อนเหลื่อมของออร์บิทัล 1 ชุดและใช้อิเล็กตรอนร่วมกัน 1 คู่

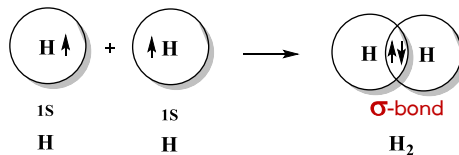
ดังนั้น พันธะคู่และพันธะสาม จะเกิดจากการซ้อนเหลื่อมของออร์บิทัล 2 ชุดและ 3 ชุด ใช้อิเล็กตรอนร่วมกัน

2 คู่ และ 3 คู่ ตามลำดับ

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

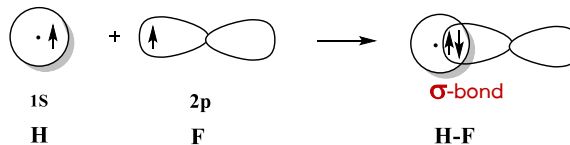
• ทฤษฎีพันธะเวเลนซ์ (Valence Bond Theory, VBT) (ต่อ)

- ตัวอย่างเช่น โมเลกุลก๊าซไฮโดรเจน, H_2

พันธะที่เกิดจากการ overlap ในแนวแกนระหว่างนิวเคลียส เรียกว่า พันธะซิกมา ($\sigma\text{-bond}$)

กรณีโมเลกุล HF → พันธะ H-F เกิดจากการ overlap ระหว่าง 1s orbital ของอะตอม H กับ 2p orbital ของอะตอม F

e^- ที่มาเข้าคู่กันในพันธะ จะหัน spin ตรงข้ามกัน

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

39

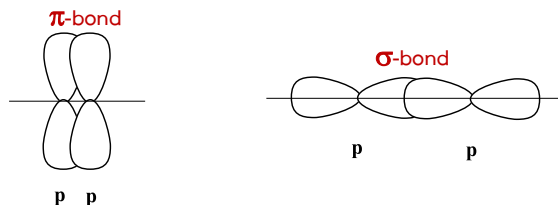
3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

• ทฤษฎีพันธะเวเลนซ์ (Valence Bond Theory, VBT) (ต่อ)

- การซ้อนเหลื่อม (overlap) กันระหว่าง p orbital ของสองอะตอม ทำได้ 2 แบบ คือ

- 1) overlap ตามแนวปลาย (ตามแนวแกนระหว่างนิวเคลียส) จะเกิด $\sigma\text{-bond}$
- 2) overlap ตามแนวข้าง (เหนือและใต้แกนระหว่างนิวเคลียส) จะเกิด $\pi\text{-bond}$

** $\pi\text{-bond}$ แข็งแรงน้อยกว่า $\sigma\text{-bond}$ เนื่องจากการซ้อนเหลื่อมเกิดได้น้อยกว่า

พันธะเดี่ยว (single bond) → $\sigma\text{-bond}$ 1 พันธะ

พันธะคู่ (double bond) → $\sigma\text{-bond}$ 1 พันธะ + $\pi\text{-bond}$ 1 พันธะ

พันธะสาม (triple bond) → $\sigma\text{-bond}$ 1 พันธะ + $\pi\text{-bond}$ 2 พันธะ

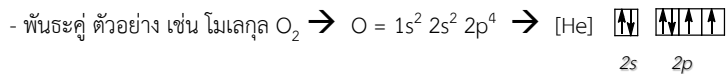
เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันหาดี

40

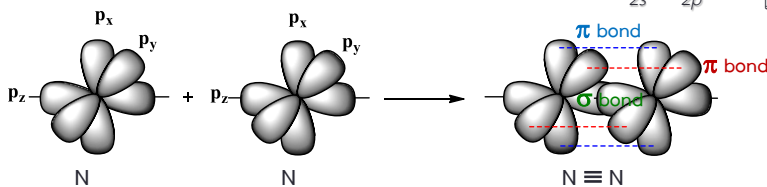
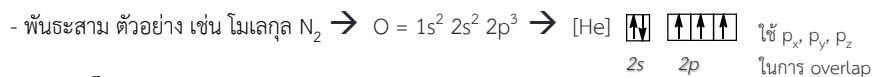
3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- **ทฤษฎีพันธะเวเลนซ์ (Valence Bond Theory, VBT) (ต่อ)**

e^- เดี่ยว 2 ตัวใน p-orbital จะถูกนำมา overlap กับ O อีกอะตอมหนึ่ง $\rightarrow$ ได้ 2 พันธะ คือ
p + p (แนวปลาย) ได้ σ -bond และ p + p (แนวข้าง) ได้ π -bond

** พันธะใน O_2 จึงเป็น double bond

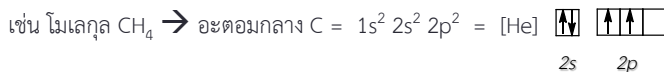

** พันธะใน N_2 จึงเป็น triple bond $\rightarrow \sigma$ 1 bond + π 2 bond 41

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- **แนวคิดของการเกิดไฮบริดเซชัน (Hybridization)**

- VBT อธิบายการเกิด covalent bond ของ diatomic molecule และ simple molecule ได้ดี แต่ไม่สามารถอธิบายโมเลกุลอื่นๆ อีกมากมายได้

$\rightarrow$ มีอิเล็กตรอนเดี่ยวเพียง 2 ตัว $\rightarrow$ เมื่อนำไปซ้อนเหลื่อมเพื่อเกิดพันธะควรเกิด covalent bonds จำนวน 2 พันธะตามทฤษฎี VBT

** แต่พบว่า CH_4 มีรูปร่างเป็นทรงสี่หน้า (tetrahedral) มุมพันธะ $109.5^\circ \rightarrow$ C-H bond จำนวน 4 พันธะที่เหมือนกันทุกประการ

จึงไม่สามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎี VBT ได้ และต้องใช้แนวคิดใหม่ในการอธิบาย คือ **ไฮบริดเซชัน (hybridization)**

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

• แนวคิดของการเกิดไฮบริไดเซชัน (Hybridization) (ต่อ)

- ไฮบริไดเซชัน เป็นกระบวนการผสมออร์บิทัลต่างๆ ที่มีพลังงานใกล้เคียงกันของอะตอมเดียวกัน → เกิดเป็นออร์บิทัลใหม่ที่เหมือนกันและพลังงานเท่ากัน เรียกว่า ไฮบริดออร์บิทัล (hybrid orbital)

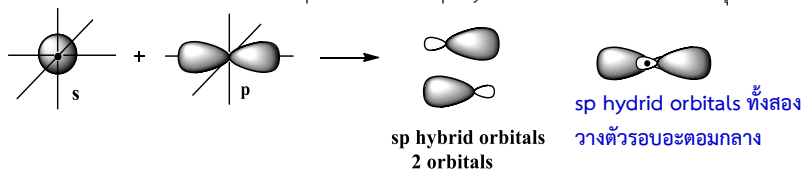
- จำนวนไฮบริดออร์บิทัล จะเท่ากับ จำนวนออร์บิทัลเดิมของอะตอมที่นำมาผสมกัน

- ไฮบริดออร์บิทัลจะวางตัวแบบมีทิศทาง จึงช่วยในการบอกรูปร่างของโมเลกุลและมุมพันธะในโมเลกุล

- แบบต่างๆของไฮบริไดเซชัน

(1) sp-hybridization เกิดจากการรวมกันของ s 1 orbital และ p 1 orbital

s 1 orbital + p 1 orbital = sp-hybrid orbital 2 orbitals ทำมุมกัน 180°

เนื้อหาประกอบการสอน รายวิชา คม 101 หลักเคมี 1_อ.ดร.เพชรดา กันทาดี

43

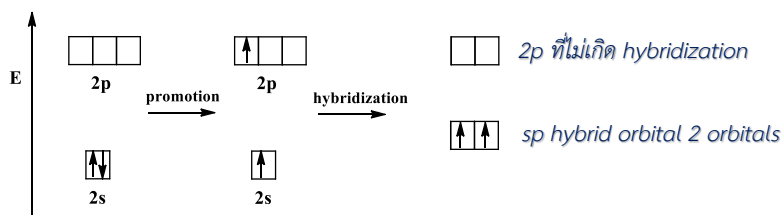
3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

• แนวคิดของการเกิดไฮบริไดเซชัน (Hybridization) (ต่อ)

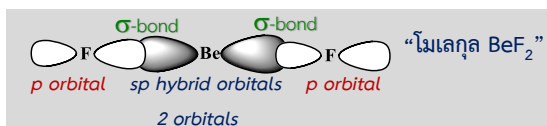
ตัวอย่างโมเลกุลที่เป็น sp-hybridization ได้แก่ BeF_2 → รูปร่างเป็นเส้นตรง (linear)

$\text{Be} = 1s^2 2s^2 = [\text{He}] \uparrow\downarrow_{2s} \rightarrow$ ไม่มี e^- เดี่ยว จึงไม่น่าจะเกิด covalent bond กับ F ได้

แนวคิดของไฮบริไดเซชัน อธิบายดังรูป

Be atom

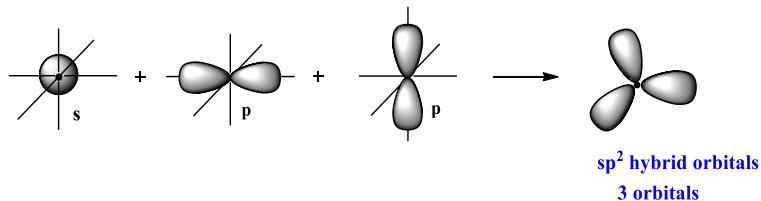

44

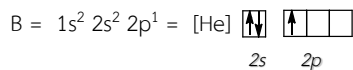
3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

(2) **sp²-hybridization** เกิดจากการรวมกันของ s 1 orbital และ p 2 orbital

s 1 orbital + p 2 orbital = sp²-hybrid orbital 3 orbitals ทำมุมกัน 120°

ตัวอย่างโมเลกุลที่เป็น sp²-hybridization ได้แก่ BF₃ → รูปร่างเป็นสามเหลี่ยมแบนราบ (trigonal planar)

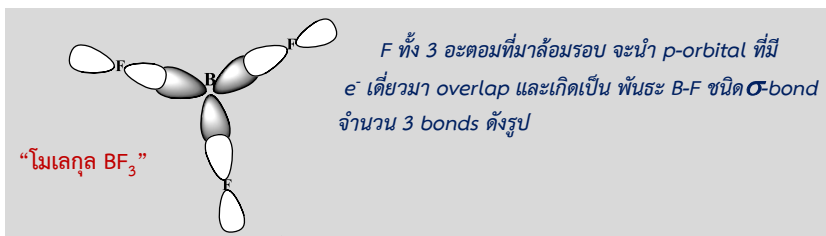
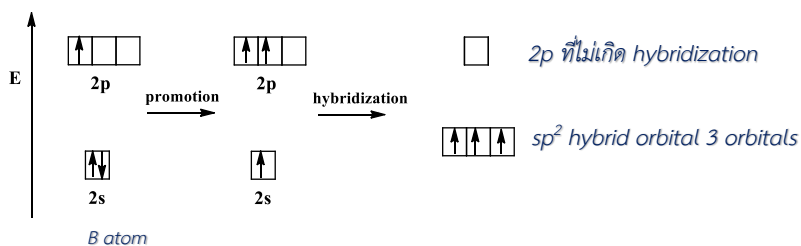

e⁻ 1 ตัว ใน 2s จะถูกย้ายไปอยู่ใน 2p orbital ที่ว่าง จากนั้นจะเกิดการรวมกันของ 2s และ 2p (2 orbitals)

→ ได้ sp² hybrid orbitals จำนวน 3 orbitals ที่มีระดับพลังงานเท่ากัน

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

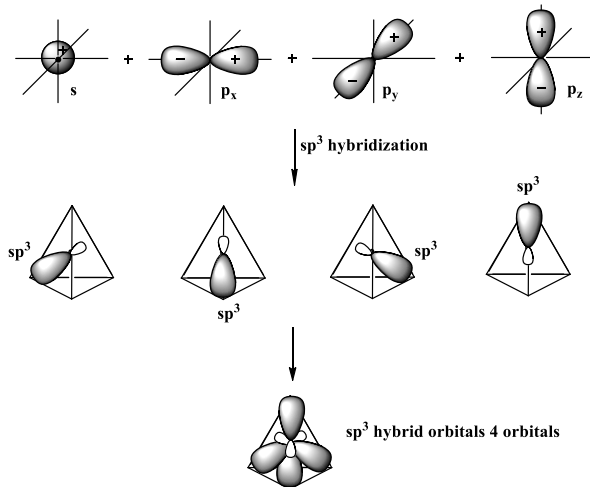
• แนวคิดของการเกิดไฮบริดเซชัน (Hybridization) (ต่อ)

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

(3) sp^3 -hybridization เกิดจากการรวมกันของ s 1 orbital และ p 3 orbital

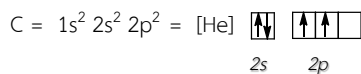
s 1 orbital + p 3 orbital = sp^3 -hybrid orbital 4 orbitals ทำมุมกัน 109.5°

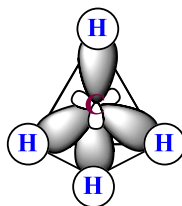
47

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

ตัวอย่างโมเลกุลที่เป็น sp^3 -hybridization ได้แก่ $CH_4 \rightarrow$ รูปร่างเป็นทรงสี่หน้า (tetrahedral)

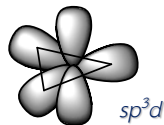
อะตอม C จะใช้ sp^3 hybrid orbitals ทั้ง 4 hybrid orbitals เกิดพันธะกับ 1s orbital ของอะตอม H ทั้ง 4 อะตอมที่ล้อมรอบ $\rightarrow$ เกิดเป็น C-H σ bond จำนวน 4 bonds

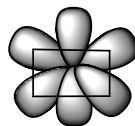
48

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

- อะตอมในคาบที่ 3 ขึ้นไป → ใช้ d-orbital ในการเกิด hybridization ได้
- hybrid orbitals ที่เกี่ยวข้องกับ d-orbital ที่สำคัญ ได้แก่ sp^3d และ sp^3d^2 hybrid orbitals ซึ่งมีรูปร่างดังนี้

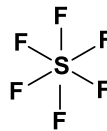
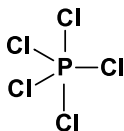
 sp^3d

พีระมิดคู่ฐานสามเหลี่ยม (trigonal bipyramidal)

 sp^3d^2

ทรงแปดหน้า (octahedral)

ตัวอย่างเช่น

3. พันธะโคเวเลนต์ (Covalent bond)

สรุปการเกิด hybrid orbitals รูปร่าง และตัวอย่างโมเลกุลได้ดังตาราง

Atomic orbitals	Hybrid orbitals	จำนวน hybrid orbitals	รูปทรงเรขาคณิต	มุมพันธะ	ตัวอย่าง
s, p	sp	2	linear	180°	BeF ₂
s, p, p	sp ²	3	trigonal planar	120°	BF ₃
s, p, p, p	sp ³	4	tetrahedral	109.5°	CH ₄
d, s, p, p	dsp ² *	4	square planar	90°	PdBr ₄ ⁻
s, p, p, p, d	sp ³ d	5	trigonal bipyramidal	120°, 90°	PF ₅
s, p, p, p, d, d	sp ³ d ²	6	octahedral	90°	SF ₆
d, d, s, p, p, p	d ² sp ³ *	6	octahedral	90°	FeF ₆ ³⁻

* d-orbital อยู่ชั้นใน